

פרוטוקול מס' 260

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים
יום ג', כ"ח בטבת תשל"ז - 18.1.77, שעה 11.00

נכחו:

חברי הוועדה:
ח. גרוסמן - היו"ר
י. בארי
א. גיבלבר
ל. דיציאן
א. ורדיגר
ה. זיידל
מ. ורטמן
י. פרנק
ב.צ. קשת
א. רונן
פ. שינמן
ח. שמעוני

מוזמנים:
ש. נעמן - היועץ המשפטי של משרד הבריאות
ט. שפניץ - משרד המשפטים

יועץ משפטי לוועדה: י. אליאסוף

מזכירת הוועדה: ש. כרם

רשמה: צ. ספרן

סדר היום: חוק הגבלת הפירטום של חומרי עישון, חשל"ג-1973.

אני פותחת את הישיבה.

היו"ר ח. גרוסמן:

חוק הגבלת הפירסום של חומרי עישון. חשל"ג-1973

לפניכם כל התיקונים המוצעים להחלטות שכבר קיבלנו בהצבעות. מונחת כאן גם הצעת משרד הבריאות שבאה להקל על דברים מחברי הוועדה לקבל את החוק, אולי אפילו פה אחד. הצעת המשרד היא שתהיה ועדה מייצעת לשר הבריאות שבה יהיו נציגי ציבור, לרבות אינטרסנטים כמו נציגי שר החקלאות ושר המסחר והתעשייה שמייצגים את מגדלי הטבק ואת תעשיית הטבק; לרבות נציגי התאחדות יצרני הטבק, נציגי האגודה למלחמה בסרטן, נציגי האגודה הישראלית למניעת עישון והסכון לקומוניקציה שליד האוניברסיטה העברית. תפקידה של הוועדה המייצעת יהיה מעוגן בחוק.

ב.צ. קשת:
בישיבה האחרונה סיכמנו שמשרד הבריאות צריך לענות על בעיית ההסדר ועל ההצעה שאת הצעת ושנגללה עכבתי את ההצעה שלי.

היו"ר ח. גרוסמן:
הצעתך אינה לגיטימית.

ב.צ. קשת:
אפשר להצביע עליה.

היו"ר ח. גרוסמן:
אין לי אפשרות אפילו להביא אותה להצבעה.

ב.צ. קשת:
קודם כל נשמע אם יש תשובה בענין ההסדר.

היו"ר ח. גרוסמן:
הסדר אינו חוק. אנחנו יכולים לעשות שני דברים מבחינת התקנון: א) לחקן את הסעיפים שלא על בסיס של נושא חדש; ב) להביא את החוק למליאה, ששם הוא יכול ליפול בקריאה שלישית.

ב.צ. קשת:
אני מרשה לעצמי לא להסכים לכך.

היו"ר ח. גרוסמן:
אתה לא יכול להרשות לך דבר שהוא בניגוד לתקנון.

ל. דיצ'אן:
יש עוד אפשרות לפי התקנון - לא להמשיך לדון בחוק.

היו"ר ח. גרוסמן:
זה בניגוד לתקנון, כי כבר ערכנו הצבעות.

י. בארי:
לפי התקנון פתחה דרך אחרת ובה נהגנו גם בוועדה אחרת: לפנות לסמסלה ולבקש אותה להחזיר את הצעת החוק. הסמסלה מוסמכת להחזיר הצעת חוק.

י. אליאסוף:
לפי התקנון הוועדה אינה יכולה להחליט שהיא לא מאשרת הצעת חוק. הצעת חוק מתאשרת בקריאה ראשונה, אחרי קריאה ראשונה היא עוברת לוועדה לשם הכנה לקריאה שניה ושלישית ואז מוסמכת הוועדה להכניס כל תיקון. מתי העניין מובא לקריאה שניה ושלישית? - כאשר הוועדה מסיימת את דיוניה בהצעת החוק. אם היא לא מסיימת את דיוניה לא מובאת הצעת החוק לקריאה שניה ושלישית.

הוועדה איננה יכולה להחליט החלטה פרוצידוראלית אם היא מסיימת את הדיון או לא. סיום הטיפול בחוק הוא ענין עובדתי שמשתקף בדיוני הוועדה: אם מסתבר שיש חוסר שהוועדה מסיימת

י. אלי אסוף:

את הדיון בהצעת החוק, הדיון נסתיים; אם עדיין לא סיימה - הדיון לא נסתיים.

ש. נעמן:
לגבי ענין ההסדר: שר התחבורה, אחרי בירור אחר בענין זה, דחה את ההצעה של ההסדר ולכן כל פניה לשר בענין זה מיותרת.

ב.צ. קשת: זו בהחלט חשובה.

אני מבקש שלא נדון היום בהצעת החוק.

היו"ר ח. גרוסמן: זה בניגוד לתקנון, הצעת החוק רשומה בסדר היום.

ב.צ. קשת: היועץ המשפטי אומר דבר ברור מאד: אם הוועדה איננה מסיימת את הדיון בהצעת החוק היא איננה טובה למליאה. זה מה שאני מציע לעשות היום.

י. אלי אסוף: יושבת-ראש הוועדה רוצה להמשיך בדיון כדי לסיים אותו.

ב.צ. קשת: אני לא רוצה להמשיך ולא רוצה לסיים.

א. ורדיגר: היועץ המשפטי אמר שהחוק נתקבל בקריאה ראשונה והוועדה איננה מוסמכת לבטל אותו או להחזיר אותו, היא מוסמכת להכניס בו תיקונים. אם הוועדה איננה מסיימת את הדיון בהצעת החוק היא איננה טובה לקריאה שנייה ושלישית, והבינותי שהדבר תלוי ברצונה של הוועדה. מכיוון שכך אני מציע שנצביע עכשיו ונראה אם הרוב יחליט להמשיך בדיון או ילא להמשיך בדיון ולפי זה ננהג.

ה. זיידל: החוק הזה נדון בקדנציה הקודמת של הכנסת ובקדנציה זו צריך לסיים אותו. אינני יודע מדוע היום, אחרי חודשים רבים, מציעים להפסיק את הדיון. אם אמנם נתקבל ההצעה הזאת הייתי רוצה לדעת אם יחול על החוק הזה חוק הרציפות.

היו"ר ח. גרוסמן: חוק הרציפות אינו חל אוטומטית. אם הממשלה מבקש להחיל על חוק שעבר קריאה ראשונה את חוק הרציפות, חל חוק הרציפות ופעם אחת בלבד.

ה. זיידל: זאת אומרת שאם נתקבל היום ההחלטה להפסיק את הדיון בחוק לא יחול עליו חוק הרציפות ויצטרכו להחיל הכל מחדש בקדנציה הבאה.

פ. שינמן: עצם העובדה שיש הסתייגויות והתוספה עוד הצעת חיקון של משרד הבריאות מוכיחה שלא סיימנו עדיין את הדיון. אם לא סיימנו, פירוש הדבר שבאנו היום כדי להמשיך בדיון. יחד עם זה פנו רוב-חברי הוועדה עוד בישיבה הקודמת ואמרו - כל אחד ונימוקיו עמו - שהיו ונאנחנו עומדים שלושה חודשים לפני הבחירות מן הראוי שלא נחליט בקדנציה הזאת אלא נעביר את החוק לקדנציה הבאה. עלינו להחליט איפוא אם להמשיך או לא.

היו"ר ח. גרוסמן: אני מציע שנבדוק אם הצעת חוק-הכנסת קשת יכולה בכלל להחיל, אם כי לפי מה שהבינותי מדברי היועץ המשפטי אין אפשרות להציע לוועדה להפסיק דיון בחוק שעבר קריאה ראשונה. יחד עם זאת - ויהיה הפירוש מה שיהיה - נראה מה כוונת בהצעות.

מדוע? אפשר להחבס על סעיף 106 בחקנון
ולפנות לממשלה שתחזיר את הצעת החוק. לפני

ב.צ. קשת:

זה לא נחליט שום דבר ונקבע - אם יש הסכמה - שאיננו מטפלים בחוק.

אח זה אחת לא יכול להציע. את סדר-היום אני
קובעת.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מבקש לפנות לממשלה על ידי שר הבריאות
ולבקש אותה לחזור בה מהצעת החוק. אני מסתמך

ב.צ. קשת:

על סעיף 106(א) בחקנון.

אינני מציע שנגנוז את החוק. אני מציע שנחליט
באופן פורמלי לדחות את המשך הדיון.

ל. דיציאן:

בחקנה 106 של החקנון נאמר: "כל עוד לא נחקבל
החוק בקריאה השלישית, ושאיח הממשלה, בכל שלב
של הדיונים בוועדה או במליאת הכנסת, לחזור בה מהצעת החוק כולה, אם על-
ידי הודעה בכנסת ואם על-ידי הודעה בכתב ליושב-ראש הכנסת". זאת אומרת,
היוזמה היא של הממשלה. לא כתוב בחקנון אם חברי ועדה של הכנסת, או חבר-
כנסת מסויים או קבוצה של חברי-כנסת יכולים לבקש מן הממשלה שתיזום
את החזרת החוק. אם-בי זה לא-כתוב מחקבל-על הדעה שהממשלה יכולה גם
ביוזמה וגם ביוזמת מישהו אחר להחזיר את החוק.

י. אליאסוף:

חבר-הכנסת קשת הציע שני דברים: (א) שהוועדה
נחליט לפנות לממשלה לקחת את החוק בחזרה; (ב) לא לטפל בינתיים בחוק.
אשר להצעתו השניה: חקנה 77 לחקנון אומרת: "סדר היום של ישיבת הוועדה
קבע יושב-ראש הוועדה; כלומר, היושב-ראש הוא הקובע את סדר היום לישיבה.
לא כתוב, אבל יש חקדים, שאת נוהלי העבודה קובעת הוועדה עצמה. כך
שהוועדה יכולה להחליט כל מה שהיא רוצה במסגרת סדר היום כפי שנקבע
על ידי יושבת-ראש הוועדה.

ל. דיציאן:

החוק היה מונח בקדנציה הנוכחית כמעט שלוש
שנים בלא שנגעו בו והדחיות כנראה לא היחה
גדולה כל כך. עכשיו, לקראת סיום הקדנציה, התעוררו כל מיני בעיות נוספות
בנוגע לחוק. למה לא נעודד חוק זה ונדון בדברים אחרים שהם הרבה יותר
בוערים לפי דעתך?

היו"ר ח. גרוסמן:

היועץ המשפטי טוען שלהצבעה יכולה לעמוד רק
בקשה אחת של חבר-הכנסת קשת - לדחות את הדיון

של היום.

לא צריך להצביע. כדי לדחות מטפיק איש אחד.

מ. ורטמן:

אבל אני נגד הדחיה.

היו"ר ח. גרוסמן:

אי אפשר להעמיד להצבעה בקשה לפנות לממשלה?

י. בארי:

היועץ המשפטי טוען שלפי החקנון קיימת אפשרות
שהממשלה ביוזמה תחזור בה לפני שהחוק יגיע

היו"ר ח. גרוסמן:

לקריאה שניה ושלישית, אבל הממשלה לא פנתה.

קיימת אפשרות להגיש הסתייגות המבטלת את החוק.

מ. ורטמן:

יש אפשרות להפיל את החוק בקריאה שלישית.

היו"ר ח. גרוסמן:

חבר-הכנסת קשת מציע שנפנה ביוזמתנו לממשלה
להחזיר את החוק וזה לא נחת. לגבי הצעתו השניה קיימות שתי אפשרויות:
או שהיושב-ראש מקבלת את הבקשה לדחות את הדיון או שהיא מעמידה את
ההצעה להצבעה. אני לא מקבלת את ההצעה.

יש אפשרות שלישית: אני מבקש החייצות סיעתי
עד לישיבה הבאה.

ה. זיידל:

על מה אחת מבקש התייעצות סיעתית?

היו"ר ח. גרוסמן:

על החוק.

ה. זיידל:

אפשר לבקש התייעצות סיעתית על סעיף מסויים.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני בכל זאת מבקש התייעצות סיעתית.

ה. זיידל:

לן היית אומר שאחת מבקש התייעצות סיעתית על סעיף מסויים הייתי מבינה?

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מבקש התייעצות סיעתית על סעיפים 5,4,3,2.

ה. זיידל:

י. בארי:
כאשר כתוב בחוק או בחקנה שישוּת ושאינו איך - פירוש הדבר שהיא ושאינו רק מיוזמתה שלה. אדרבה, אחד הצדדים יכול לפנות ולבקש שהסמכות חופעל. במקרה שלנו הסמכות אמנם ~~בידי הממשלה~~ להחזיר את החוק, אבל ודאי וודאי שיש לנו רשות לפנות אל הממשלה שתפעיל את סמכותה.

ואם לא חרצה?

היו"ר ח. גרוסמן:

זה ענינה.

י. בארי:

אפשר להעמיד זאת להצבעה?

היו"ר ח. גרוסמן:

בוועדה אחרת נהגו כך לגבי חוק אחר.

י. בארי:

פ. שינמן:
למה לא נהיה גלויי לבן החוק הזה הובא לקריאה ראשונה בקדנציה הקודמת ובקדנציה הזאת הובא בסופה. בינתיים קרה משהו במדינה, הקדימו את הבחירות ואנחנו עומדים שלושה חודשים לפני הבחירות. אם החוק הזה יכול היה לחכות ארבע שנים הוא יוכל לחכות עוד שנה ויובא לקדנציה הבאה.

אני מבקש התייחסות לפנייתי.

ה. זיידל:

ב.צ. קשח:
שמענו את חוות הדעת המשפטית ונניח שיש לי הרהור או ערעור לגביה. האם צריכה להינתן לי שהות לבדוק את חוות הדעת המשפטית או להביא חוות דעת נוגדת? הרי רק בגלל זה אפשר לדחות את הדיון.

אמרוני באופן הגלוי ביותר שיש לי אינטרס אחד, שהחוק הזה לא יעבור בקדנציה זו וכל צורה טובה עבורי כדי להשיג זאת: אם על ידי דחיה משייבה לישיבה, אם על ידי פניה לממשלה. אני פונה כרגע ליושבת-ראש הוועדה, אם מן הנימוק שביקשתי לדחות ישיבה זו, אם מן הנימוק של חבר הכנסת זיידל או אם מן הנימוק שיש לנו ערעור על חוות דעתו של היועץ המשפטי, לדחות את הדיון.

א. גיבלבר:
הנושא אינו סיעתי, אבל אם חברי הוועדה רוצים להחזיר את החוק לממשלה הוא הופך להיות ענין סיעתי. על זה לא נצביע, אפילו אם היועץ המשפטי חושב שאפשר להצביע, או שנצביע נגד.

אם לעצם הענין מבקשים חברי ועדה דחיה, היות והענין די פרובלימטי, נדחה ונראה מה לעשות.

היו"ר ח. גרוסמן:
התכסיס של חבר-הכנסת קשח לדחות את הדיון לקדנציה הבאה אינו משכנע אותי, אבל בגלל הבקשה להתייעצות בין-סיעתית אני מוכנה לדחות את הדיון. אני רק רוצה שיהיה ברור ומסוכם: התייעצות היא גם משפטית, כי חבר-הכנסת קשח ביקש בדיקה משפטית לגבי מה שהוא יכול או לא יכול להציע ואת זה אני מקבלת, והיא גם התייעצות סיעתית או בין-סיעתית.

ההתייעצות הזאת יכולה להיות גם בהקשר ההצעות שהונחו היום.

י. אליאסוף:

חבר-הכנסת גיבלבר היה שותף, למיטב זכרוני, להצבעה בוועדה אחרת שבה ביקשנו את הממשלה לחזור בה מהצעת החוק ולא היה באותו ענין שום שאלה אופוזיציונית או קואליציונית.

י. בארי:

איזו הצעת חוק זו הייתה?

היו"ר ח. גרוסמן:

חוק הונאה בכשרות.

י. בארי:

באותו מקרה פנינו לממשלה - היה זה בוועדה הפנים אחרי קריאה ראשונה - וביקשנו שתפעיל את סמכותה להחזיר את החוק.

אולי במקרה נוצרו פה חזיונות שחלק מאנשי המערך מחיבים את החוק ואחרים לא. אני מודיע שזה מקרי לחלוטין. לא קיימנו התייעצות סיעתית ולא קיבלנו הנחיות סיעתיות אף לא פעם אחת.

לחות דעתו של מר אליאסוף: בדיני פרוצדורה אזרחית כחוב פעמים רבות "ביה המשפט ושאי".

ל. דיציאן:

אין זה אומר שהצדדים - וכאן אנחנו הצדדים - לא יכולים לפנות לביה-המשפט ולהניע אותו. חבר-הכנסת קשה מציע גם כאן לפנות לממשלה. הממשלה יכולה לסרב, אבל למנוע אותנו מלפנות לממשלה זה בלתי מתקבל על הדעת.

אמרנו שתבדקו את זה.

היו"ר ח. גרוסמן:

ברגע שהביאו חוק זה טענתו מדוע חיכו שנתיים וחצי, כמעט שלוש שנים, ועכשיו צריכים לסיים בפרט מהכנסת עומדת לסיים את כהונתה. אני רוצה להציע מה שהצעת: שמענו שיש מדינות בהן לא קיים חוק אלא קיימים הסדרים. מכיוון שכולנו סבורים שאי אפשר להשאיר את המצב כמות שהוא ביחס לעישון, כדאי שבשלב ראשון נלך בדרך של הסדרים. בפעם הקודמת גם ביקשתי שיגישו לנו איזו הצעה ביחס להסדרים.

א. ורדיגר:

נכנסתי הנה כדי להבטיח שהענין ימשיך להיות לא סיעתי ושלא יציעו הצעה פוליטית: להחזיר את החוק לממשלה. אם החוק נמצא בקריאה שניה ושלישית יכול חבר-כנסת להגיש איזו הסתייגות שהוא רוצה. אם ישיג רוב במליאה, חושג ההסתייגות; אם ישיג רוב להפלת החוק בקריאה שניה ושלישית, יפול החוק. לכן אני לא חושב שדרך הוועדה צריך להכניס ארגומנטציה, כי החוק נמצא בשלבי דיון. אין חוק זה דומה לחוק הונאה בכשרות. שם פנו לממשלה לפני שהיה נוסח לבן ולפני שפתחו בכלל בדיון. לא הסכמתי למהלך ההוא ואינני מסכים למהלך הזה, אבל אם יש בקשה להתייעצות צריך לקבל אותה.

מ. ורטמן:

ביקשתי שנבוא היום ונחליט ביחס להסתייגויות. השתלשלות הענינים הייתה כזאת: חברי ועדה שרוצו להפיל את החוק הציעו הצעות מוחיקות לכת כדי שאי אפשר יהיה לחיות עם החוק הזה או כדי שלא יתקבל. אותם חברי ועדה שרוצים בחוק לרבות הממשלה, אמרו שצריך לחוקק חוק שאפשר יהיה לחיות עמו. מי שלא רצה בחוק הציע לאסור באופן טוטאלי כל פרסומת, אפילו בעתונות. לאחר שהגענו לניסוח ההסתייגויות וההצעות אחת מול השניה חשבתי שכדי שיהיה חוק שאפשר לחיות אתו אצביע בעד ההסתייגויות המקילות, אבל ברגע שהגענו לשלב זה מציעים להפסיק את הדיון. כל זמן שדנו בסעיפים לגופו של ענין לא אמרו דבר, ברגע שהגענו לסיום התחילו להציע להחזיר את החוק לממשלה.

היו"ר ח. גרוסמן:

היתה נוקשות בלתי מחקבלת על הדעת מצד נציג משרד הבריאות והיא הביאה למצב.

ל. דיציאן:

אין לזה שחר.

היו"ר ח. גרוסמן:

ביחס להסדרים: שמענו שרק באנגליה יש הסדרים והם מאד מוחיקי לכת, יש בהם חומרה יותר משמטיל החוק.

אנחנו דוחים את הדיון להתייעצות נוספת. (הישיבה נסתיימה בשעה 11.55)